

Perhokalastus on kuin klassista musiikkia

Kaarinalainen Sari Rajala rakastaa perhokalastusta, koska sen parissa hän tuntee olevansa osa luontoa.

Riitta Saarni teksti
Jane Iltanen kuvat

Sade on juuri lakannut kesäisenä aamuna Liedon Nautelankoskella, kun Sari Rajala pujottaa tottuneesti siimaa vapaansa. Hän kaivaa laukustaan pienen rasian, joka on täynnä pikkuhyönteisiltä näyttäviä perhoja, ja valitsee sieltä korenon toukkaa mukailevan perhon.

–Kun mennään perhokalastamaan, ensimmäiseksi kannattaa pysähtyä rannalle tutkimaan ympäristöä ja lentäviä hyönteisiä. Jos vedestä on kuoriutumassa esimerkiksi päiväkorentoja, kaloille pitää tarjota sellaista syöttiä, Rajala neuvoo.

Jollei vedenpinnan yläpuolella näy mitään, sitten voi tutkia pinnan alta: kun vedessä olevan kiven kääntää ympäri, sen pohjasta voi nähdä, millaista mönkijää kalapaikassa on.

Rajalan mukaan on tärkeä tietää, mikälaista ravintoa paikka kaloille tarjoaa.

–Usein se menee vähän arvailuksiin, eli pitää kokeilla monenlaista perhoa, kunnes näkee, mikä kaloille juuri nyt kelpaa. Jotkut perhokalastajat menevät niin pitkälle, että perkaavat kalan ja katsovat sen vatsalaukusta, mitä se on syönyt, ja valitsevat perhot sen mukaan, hän paljastaa.

Rajala on kalastanut ja onkin pikku työsti saakka, sillä kalastus oli hänelle lapsena mieluisinta puuhaa Säkylän Puhjärven rannalla sijainneella kesämökillä.

Parturi-kampaajana työskentelevä Rajala löysi perhokalastuksen kuitenkin vasta aikuisena erään asiakkaansa kautta.

–Minulla kävi vakioasiakas nimeltään Ilkka leikkauttamassa hiuksia, ja puhuimme hänen kanssaan aina kalastuksesta, koska se oli molempien intohimo. Hän ylltytti minua kokeilemaan perhokalastusta, jota itse pidin liian vaikeana lajina. Vuonna 2009 Ilkka oli varannut vaimonsa kanssa viikonlopun mökin Merikarvialta ja pyysi minua mukaan, Rajala muistelee.

Rajala uskaltanut lähtemään mökkireisille, ja sen viikonlopun jälkeen hänestä tuli perhokalastaja.

–Ilkka opetti minua kädestä pitäen perhokalastuksen saloihin, mikä oli haasteellista, koska olin kalastanut aiemmin uistimella, ja heittotekniikkani oli aivan väärä. Lopulta opin oikean tekniikan ja ihastuin lajiin täysin.

Perhokalastus on Rajalan mukaan erityisesti naisille sopiva laji, koska siinä ei tarvita voimaa tai nopeutta.

–Vedessä pitää olla äärimmäisen rauhallinen ja ottaa luonto huomioon. Jos haluaa olla hyvä perhokalastaja, pitää ymmärtää, mitä vedessä tapahtuu: täytyy tietää, missä kivet ovat, missä menee päävirta ja sivuvirrat. Kalat oleskelevat aina siinä paikassa, missä niillä on helpointa olla ja minne ruoka tulee suoraan eteen.

Perhokalastus tapahtuu usein olemalla kirjaimellisesti vedessä, kun jokeen kahlaamaan kahlavarusteissa. Siellä pitää liikkua rauhallisesti ja olla paikoillaan, koska kiven kolauttelu pelästyttää herkeitä luonnonkalat saman tien pakoon.

–Tavallisesti joen kova virtaus tuntuu siltä, että kaatuisi. Joessa pitää seistä poikittain virtaan nähden, jotta virran vastus pienenee. Ja hetken päästä kun siellä seiso, alkaa tuntua siltä, kuin joki virtaisi sinusta läpi. Se on aika jännä ja ihana fiilis. Ikäänkuin kuuluisin tänne ja joki hyväksyy minut, Rajala selittää.

Sitä tunnetta, että kokee olevansa osa luontoa, Rajala kuvailee yhdeksi parhaista

Sari Rajalan mukaan perhokalastustekniikassa pitää unohtaa heittäminen, sillä perho ei paina juuri mitään.

"TÄMÄ ON MINUN TAPANI OLLA ULKONA JA LUONNOSSA. TOTTA KAI KALANSAAMINENKIN ON KIVAA, MUTTA SE EI OLE MINULLE TÄRKEINTÄ PERHOKALASTUKSESSA."

asioista perhokalastuksessa.

–Tämä on minun tapani olla ulkona ja luonnon. Totta kai kalansaaminenkin on kivaa, mutta se ei ole minulle tärkeintä perhokalastuksessa. Koskaan ei ole ollut huonoa päivää kalastamassa, vaikkon olisi saanut kalaa.

Kalastus on Rajalalle ja hänen miehelleen yhteinen harrastus, jonka parissa he viihtyvät myös veneillessään Turun saaristossa.

Uistimella enemmän kalastanut mies inostui tänä päivänä perhokalastuksesta Rajalan kautta. Pariikunta reissaa kesäisin Lappiin kalastamaan, koska siellä on parhaat olot perhokalastukseen.

–Lapissa ei oikein muilla välineillä voida kalastaa, koska perinteiset uistimet ovat matalassa vedessä aina pohjassa kiinni, kun taas perhot uivat pinnalla.

Lapissa he yöpyvät matkailuautossa, koska kalastuspaikat eivät sijaitse majoituskohteiden lähellä, ja parhaat kalapaikat ovat aina syrjässä asutuksesta ja melusta.

–Juhannuksena olimme viimeksi Lapissa, mutta olosuhteet lohenkalastukseen olivat tänä vuonna huonot. Vaikka Tornionjoella oli vielä keväällä tulvia, vedenpinta oli kesäkuussa ennätysellisen alhaalla. Sen takia oli mahdotonta ylettyä rannalta joen keskivaiheille, jossa kalat uivat, Rajala kertoo.

Turun seudulla perhokalastamaan pääsee lähinnä Aurajoessa, parhaimmitten Nautelankoskella ja Halistenkoskella.

–Käyn kalastamassa myös Paimionjoella ja Salon suunnilla Kiskonjoella. Mutta eniten käyn Kokemäenjoella, Kynäsjoella ja Merikarvianjoella, jotka ovat parhaat kalastuskohteet lähiseudulla, Rajala listaa.

Perhokalastuksessa pitää unohtaa heittäminen, sillä perho ei paina juuri mitään. Tietyntyylinen liike saa aikaan jousijännitteen, jolla perho lähtee eteenpäin.

–Kalastustekniikassa täytyy tuntee vapa. Siima on se, mikä painaa, ja vapa niin sanotusti lataa siiman, Rajala selventää.

Perhokalastuksessa häntä viehättää se, että laji vaatii keskittymistä ja läsnäoloa.

–Kun perhon saa veteen, sitä pitää kokoa ajan joko uittaa nopeammin tai hitaammin tai ohjata. Kalastaminen on käsityötä, joka pitää tuntee jatkuvasti sormissa ja koko kropassa. Tämä ei hyvin meditatiivista ja hyvää vastapainoa työlle.

Perholla saa pyydettyä kaikkia niitä kaloja, joita virvelilläkin, ja monissa kohteissa kalastus onnistuu perholla jopa paremmin. Virtaaviin jokiin istutetaan paljon kirjojoita, mikä on usein kalastajien mieleisin saalis, mutta Rajala ei halua väheksyä muitakaan kaloja.

–Luonnonkaloista pyydän paljon esimerkiksi ahventa ja haukea. Kaikki särjet, kiiskit ja muutkin ovat syötäviä ja hyviä ruokakaloja, eikä niitä pitäisi kutsua roskakaloiksi. Itsepyydetty kala on parasta ruokaa, hän huomauttaa.

Luonnon taimen on rauhoitettu kaikkialla, joten sitä ei saa koskaan ottaa saaliiksi.

–Perhokalastaessa on helppoa napsauttaa pihtien avulla kala vapaaksi jo veden alla, jolloin kala ei vaurioidu ja sen voi huoletta päästää jatkamaan matkaa, Rajala sanoo.

Perholla voi kalastaa myös järvellä ja merellä, joissa ei ole joen virtaa.

–Seisovassa vedessä laji on hieman eri-

lainen, kun olen kelluntarenkaan päällä. Välineet ovat myös vähän järeämpiä, ja haukiperhovieheet ovat värikkäitä ja isoja, Rajala vertaa.

Talvisin, kun kalastamaan ei pääse, Rajala sitoo perhoja itse.

–Teen esimerkiksi erilaisia pieniä muurahaisia, kuoriaisia ja korentojäljitelmiä. Joillakin on pienet siivet, joilla ne kelluvat kuin aidot hyönteiset. On paljon myös pikkukaloja mukailevia perhoja.

Pääasiassa perhot on siis tehty näyttämään oikeilta hyönteisiltä tai muulta kalan ravinnolta. Koska istutetut kirjojoet eivät kuitenkaan osaa heti etsiä luonnollista ravintoa, niiden pyydystämiseen käytetään usein värikkämpiä ärsykeperhoja.

–Lohenkalastuksessa käytetään myös ärsykeperhoja, koska lohi ei enää jokeen noustessaan tule syömään vaan sillä on ainoastaan lisääntymisen mielessä, Rajala kertoo.

Rajala kuuluu Varsinais-Suomen Perhokalastajiin ja on myös Suomen Vapaa-ajan kalastajien Keskusjärjestön toiminnassa mukana. Rajala vetää niissä myös perhokalastukseen ja perhosidontaan liittyviä kursseja.

–Jos perhokalastus kiinnostaa, kannattaa mennä mukaan kalastusseuraan. Niistä saa paljon hyvää tietoa kokeneilta perhokalastajilta. Varsinkin iäkkäämmiltä

kalastajilta, joilla on kymmenien vuosien kokemus, saa hyviä niksejä ja oppeja, Rajala kehuu.

Netti on niin pullollaan kalastusohjeita, että pelkästään googlettamalla on vaikea hahmottaa, mikä kaikista ohjeista olisi juuri omaan tilanteeseen tarpeellinen.

–Pitää ensin löytää kalastuskohte ja oma tapa kalastaa, jotta tietää, mitä välineitä tulisi hankkia. Näihin pohdintoihin kalastusseurojen yhteiset kokoukset ovat paras apu, Rajala sanoo.

Niille, jotka kyselevät perhokalastuksen eroa muuhun kalastukseen, Rajala on keksinyt vastata vertailemalla eri lajeja musiikkiin.

–Mökkilaiturilla onkiminen on kuin keksillään valssi. Jos taas mennään syysmarssissa taimen tyrskykalastukseen rëntäsateessa, on se hevimumusiikkia. Popit ja rokit tulevat niiden välissä, kun kalastetaan paremmalla kelillä. Mutta perhokalastus on kuin klassista musiikkia, sillä siinä mennään hiljaisuudesta isoihin ääniin; jos on rauhallinen puro, niin ne kaikki pienet soittimet kuvaavat sitä hiljaisuutta hyvin, ja kun taas menee isoon pauhaavaan koskeen, niin suuret patarummut pääsevät valloilleen, hän kuvailee.

→ Lisätietoa lajista saa Varsinais-Suomen perhokalastusseuran kotisivuilta osoitteesta vspk.fi sekä Suomen Vapaa-ajan kalastajien sivuilta www.vapaa-ajankalastaja.fi.

Kesäaamuna siiman päähän valikoitu nymfivaiheessa olevan korenon toukkaa mukaileva perho.

Perhojen sidonnassa yritetään matkia oikeita hyönteisiä. Kalastuskohteissa pitää tietää, mitä kala milloinkin syö, ja valita syötti sen mukaan.

Sari Rajala laittaa siiman perhovapaansa Nautelankosken kauniissa maisemissa. Perhovassa olevan keltaisen heittosiiman jatkeena on vielä läpinäkyvä siima eli peruke, johon perho viritetään.